

Rogberga kyrka

57.7332, 14.2822

Rogberga nya kyrka som invigdes i augusti 1869, är uppförd på i stort sett samma plats där tidigare den gamla kyrkan låg. Denna som var en liten stenkyrka, byggdes förmodligen på 1100- eller 1200-talet, och även den hade förmodligen en föregångare – en så kallad stavkyrka. Då under vikingatiden var detta bygdens centrum, och man har under arkeologiska utgrävningar i början av 2000-talet bland annat funnit tidiga kristna gravar.

Men runstenen som står framför kyrkan och som är daterad till 1000-talet är hitflyttad och stod från början på en helt annan plats. Texten på stenen lyder: "Kertil reste denna kummel över Lek, sin morbror".

Den förra stenkyrkan brändes och skövlades flera gånger av danskarna på både 1500- och 1600-talet. Kyrkan drabbades också 1642 av "våldeld", men genom insamling och bidrag från andra närliggande församlingar kunde kyrkan byggas upp igen.

Det var vid valborgsmässostämman år 1848 som dåvarande kyrkoherden David Sjöström tillkännagav att han länge funnit kyrkan otillräcklig för socknens folkmängd. Men även om församlingen höll med om att kyrkan framöver borde byggas ut eller förnyas, ville man vänta.

Först sex år senare fattades ett enhälligt beslut att låta bygga en ny kyrka. Den skulle enligt beslutet vara uppförd, inredd och färdig senast år 1865, med reservationen: "såvida Herren förskonade orten från svårare olyckshändelser, såsom krig, pest och hungersnöd".

Och mycket riktigt gick en farsot över bygden som försenade bygget, och dels hade anläggandet av södra stambanan som drogs igenom socken vid den här tiden tagit en stor del av arbetskraften i anspråk.

Ägaren till Tenhults herrgård, jägmästare Sandblad, hade tagit fram ett ritningsförslag till den nya kyrkan, men detta underkändes av Överintendentsämbetet. I stället presenterade man själva en ritning där man hade försett kyrkorummet med två pelarrader. Församlingen ville dock under inga omständigheter ha några pelare i sin kyrka. Ämbetet gav så småningom med sig, och församlingen fick en ny ritning utan pelare.

När byggmästaren Fredrik Bergström från Norra Vinga församling i Skaraborgs län anlände våren 1865 kunde bygget av den nya kyrkan påbörjas. Det mesta av byggandet kom dock att ske två år senare, under 1867.

Tegel som användes när man byggde tornet kommer från Riddersbergs tegelbruk.

1868 hölls den första högmässan i kyrkan, men först ett år senare, söndagen den 22 augusti 1869 invigdes kyrkan av biskop Henrik Gustav Hultman. Omedelbart efter gudstjänsten skedde prästvigning, då biskopen, assisterad av närmaste traktens prästerskap, vigde teologie kandidaten Sven Oscar Salomon Hagelberg till präst.

Altartavlan heter "Uppståndelsen" och är målad av professorn vid Konstakademien Mårten Eskil Winge. Den donerades till kyrkan vid invigningen 1869 av ryttmästarinnan Augusta Ribbing på Riddersberg.

Ett krucifix är från 1600-talet.

Liksom predikstolen som tillverkades på 1660-talet av Johan Werner den yngre från Gränna. De fem statyetter kom till på 1700-talet och föreställer förutom Salvator Mundi – alltså Världens Frälsare, även Johannes, Judas, Jakob och Petrus., skapade av bildhuggaren Olaus Wiström från Linköping, som sannolikt även står bakom ljudgetaket.

Dopfunten är från mitten av 1600-talet och fanns under många år förvarad på Läns museet i Jönköping. Det var även den madonnabild från 1300-talet som nu åter finns i kyrkan.

Orgeln som är byggd 1937 av A Magnusson, Göteborg, ersatte på 1930-talet en äldre orgel. Den gustavianska orgelfasaden är från gamla kyrkans tiostämmiga orgel, byggd 1772 av Jonas Wistenius i Linköping.

Kororgeln invigdes år 1995 och är byggd av Västbo Orgelbyggeri i Långaryd.

Mattan i koret kommer från "Ateljé Tre Bäcker" i Varnhem, Västergötland.

På södra långsidan hänger en altarpopsats i tidig barock, utförd 1668 av Jönköpingsbildhuggaren Sven Röding med en pannå som skildrar Korsfästelsen.

Motivet är en kopia av en tidigare altartavla i Linköpings domkyrka.

Nu ska vi avslutningsvis bege oss upp i kyrktornet. I kyrkans klockkammare kan vi se noteringar, tidsdokument sparade för kommande generationer. Bland annat finns här en notering gjord i samband med drottning Viktorias bortgång i april 1930, då man ringde en halv timma fyra dagar i sträck.

I samband med freden 1945 ringde man också visar en notering, den 8 april mellan klockan 8 och halv 9.

20 år innan den gamla kyrkan revs i mitten av 1800-talet ritats folklivsforskaren Nils Månsson Mandelgren av takmålningarna. Bland annat fanns här en realistisk helvetesskildring, signerad 1747 av jönköpingsmästaren Carl Gustaf Nehrman, och lyfter man blicken kan man här i klocktornet se rester av dessa målningar. Att de finns här i klocktornet beror på att man återanvände takbräderna från den gamla kyrkans innertak.

I tornet hänger tre klockor. Mellanklockan, som är den äldsta av de tre är från 1651, men omgjuten flera gånger. Lillklockan är gjuten 1702 av klockgjutare Gerhard Meyer i Stockholm.

Den största, Storklockan väger drygt 700 kilo, och har bland annat inskriptionen: "Guds namn till ära och Rogberga församling till prydnad är denna klocka på församlingens egen bekostnad in maio anno 1680 guten..."

Källor:

Bok: "Kyrkor i Jönköpings län. Del 1". Ulf Vibeke 1986. ISBN 91-970744-0-3

Bok: "Rogberga kyrka 100 år Jubileumsskrift". Carl Einar Johansson 1969.

Pdf: Rogberga kyrka - Kulturhistorisk karakterisering och bedömning". Jönköpings Läns Museum Robin Gullbrandsson 2007.